

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2637

Vragen van het lid **De Mos** (PVV) aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over *plastic afvalbergen in zee* (ingezonden 3 mei 2011).

Antwoord van staatssecretaris **Atsma** (Infrastructuur en Milieu) (ontvangen 25 mei 2011).

Vraag 1

Bent u bekend met de berichten «Vogels poepen de natuur vol met plastic afval»¹ en »64 duizend stukjes plastic in de Atlantische Oceaan erbij»²?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de grote plastic afvalbergen die in zee gevonden worden, grote gevolgen hebben voor het ecosysteem, zeker nu bekend is geworden dat het plastic via vogelmagen ook nog ruim wordt verspreid over tot op heden ongerept gebleven natuurgebieden? Zo ja, wat gaat u doen om de plastic soep, die in oppervalkte twee keer groter is dan de Verenigde Staten, met hand en tand te bestrijden?

Antwoord 2

Ja, de belangrijkste vorm van verspreiding van plastic afval vindt echter plaats via zeestromen.

De aanwezigheid van grote hoeveelheden plastic in het mariene milieu is een wereldwijd probleem dat om een gezamenlijke oplossing vraagt. Het plastic blijft zeer lang in het mariene milieu en breekt af tot kleine deeltjes (microplastics). Daarom heeft Nederland het probleem van plastic soep en microplastics geagendeerd in Europees en mondiaal verband. Op 21 oktober 2009 heeft Nederland het probleem voor het eerst in de Europese Milieuraad aan de orde gesteld.

Daarbij is de Europese Commissie gevraagd na te gaan hoe de Europese Unie op dit probleem kan reageren. Tijdens de Europese Workshop Marine Litter op 8 november 2010 heeft Nederland nogmaals het belang van internationale inzet naar voren gebracht.

¹ AD, 28 april 2011: «Vogels poepen de natuur vol plastic afval».

² Stichting de Noordzee, 24 februari 2010: »64 duizend stukjes plastic in de Atlantische Oceaan erbij».

De Europese Commissie erkent het probleem en werkt aan een Actieplan. In november 2010 heeft DG Environment van de Commissie het rapport «Plastic waste in the environment» uitgebracht. Dit rapport gaat onder meer in op richtlijnen voor duurzame verpakkingen, recycling en preventie, alsmede op het daarvoor benodigde onderzoek naar innovatieve oplossingen. De verwachting is dat de hoeveelheid plastics die wordt geproduceerd en gebruikt nog zal toenemen. In de EU wordt 21% van het plastic afval gerecycled en 30% wordt gebruikt als energiebron (cijfers 2008). In de Kaderrichtlijn afvalstoffen is in 2008 een doelstelling vastgelegd voor de recycling van afval uit huishoudens (zoals kunststof) van 50 gewichtsprocenten in 2020. Dit betekent dat een aantal EU lidstaten nog veel moet doen. Naast bovengenoemd instrumentarium, is onder de Europese Kaderrichtlijn Mariene Strategie het probleem van (plastic) afval meegenomen als één van de elementen waarvoor in 2020 een «Goede Milieu Toestand» moet worden bereikt. Wat een Goede Milieu Toestand met betrekking tot afval op zee is en hoe dat te meten, wordt op dit moment in Europees kader ingevuld. In mondiaal kader heeft Nederland met succes het onderwerp geagendeerd in het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP). De UNEP heeft mede door deze inzet het onderwerp in het jaarboek 2011 opgenomen als een van de belangrijkste «emerging issues». In UNEP verband zal het onderwerp de komende jaren verder worden gebracht. Tijdens een mondiale bijeenkomst in maart 2011 van de UNEP in samenwerking met de USA/NOAA (National Oceanic and Atmospheric Administration), hebben overheden, industrie, wetenschap en NGO's de basis gelegd voor samenwerking om mariene afval, zoals plastic, te verminderen. Dit heeft geresulteerd in de Honolulu Strategie; een resultaatgericht actieplan met het doel om de impact van mariene afval de komende 10 jaar te reduceren. Van belang is ook dat tijdens die bijeenkomst de «Declaration of the Global Plastics Associations for Solutions on Marine Litter» is ondertekend door 47 vertegenwoordigers van de plastic industrie, teneinde verdere toename van afval in zee te voorkomen. Ook nationaal heeft Nederland zich de afgelopen jaren ingezet om het probleem van zwerfafval en afval op zee tegen te gaan. In de periode 2007–2009 is het impulsprogramma zwerfafval uitgevoerd. Een van de acties betrof de «schoonste strand competitie». Samen met KIMO, een internationale organisatie van kustgemeenten, wordt het Fishing for Litter programma uitgevoerd, waarbij vissers door hen opgevisst afval gratis af kunnen geven in de havens waar voor verwerking gezorgd wordt. Met Stichting de Noordzee, KIMO en vele kustgemeenten wordt daarnaast het bewustwordingsprogramma Zwerfend langs Zee uitgevoerd, vooral gericht op de strandtoeristensector. Daarnaast laat ik momenteel een eerste onderzoek uitvoeren naar de omvang en mogelijke gevolgen van microplastics in de Noordzee.

Vraag 3

Hebt u de bereidheid het probleem rondom de plastic soep hoog op de internationale politieke agenda te plaatsen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Zie het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Bent u op de hoogte van het feit dat onze eigen Noordzee een afvalberg van 20 000 ton per jaar te verwerken krijgt? Deelt u de mening dat deze hoeveelheid niet bevorderlijk werkt voor al het leven in en rondom de Noordzee? Zo ja, wat wilt u hieraan gaan doen?

Antwoord 4

Ja. Zie antwoord vraag 2 en 5.

Vraag 5

Deelt u de mening dat voor de scheepvaart een grote rol is weggelegd in het bestrijden van de afvalberg? Zo ja, hoe gaat u ervoor zorgen dat schepen minder afval overboord gooien?

Antwoord 5

Scheepvaart is – naast toerisme, visserij en afval vanuit rivieren en drainagekanalen – één van de sectoren die bijdraagt aan het afval op zee. Mondiaal gezien wordt ervan uitgegaan dat ongeveer 80% van het afval op zee van land komt, vooral via rivieren. Voor de Noordzee wordt van een andere verdeling uitgegaan. Uit monitoring van strandafval blijkt dat zeker 30–40% afkomstig is van zee gerelateerde activiteiten als scheepvaart en visserij. In IMO-verband (Internationale Maritieme Organisatie) worden in het Marpol-verdrag bijlage V regels gesteld ten aanzien van het lozen van vuilnis door zeeschepen. Zo geldt nu een verbod op het lozen van plastics en gelden er lozingsvoorwaarden voor veel andere soorten vuilnis. Vorig jaar september is, met actieve inbreng van Nederland, een voorstel ingebracht om bijlage V aan te scherpen. Met dit voorstel gaat een algemeen lozingsverbod gelden voor al het vuilnis, met enkele kleine uitzonderingen.

Doordat voor al het vuilnis (met een enkele uitzondering) een lozingsverbod gaat gelden wordt de regelgeving, de naleving en de handhaving eenduidiger en eenvoudiger. De verwachting is dat de IMO de aanscherpingvoorstellen in juli 2011 definitief aanneemt.

In de EU geldt daarnaast de Richtlijn Havenontvangstvoorzieningen om er voor te zorgen dat de beschikbaarheid en het gebruik van havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingsresiduen verbetert. Nederland heeft deze Richtlijn adequaat geïmplementeerd en boekt hier goede resultaten mee. Sinds de implementatie van de Richtlijn in 2005 is de afgifte van scheepsafval in Nederland met 50% toegenomen. Tijdens de aankomende herziening van de Richtlijn zet Nederland in op verdere aanscherping van de afgifteplicht voor schepen die vertrekken naar een haven buiten de EU.